

ugodne prilike, ter so sijajno pokazali, kako vedó častiti svoje zaslužene može. Kdorkoli je le kaj premogel, je z veseljem pripomogel, da se najsijajnejše obhaja ta redka slavnost.

Že v petek pred praznikom začele so se priprave, ter vrstile častitke. Prve so bile zastopnice žen domače fare, ki so g. zlatomašniku poklonile prekrasno mašno obleko, za njimi so nastopila v narodni noši petera dekleta, ki so v imenu vseh drugih izročile mično izdelano cvetlično krono in šopek. Na večer istega dne pa je pred cerkvijo kar mrgolelo vrlih mladeničev, ki so v kratkih urah ves cerkveni trg zasadili z zelenimi mlaji. V soboto jutro prišli so častitki možki zastopniki peterih občin, ki so za cerkev oskrbeli okusno izdelano večno luč in ravno tako peteri narodno opravljene mladeniči, poklonivši gosp. jubilanu dragocen »velum«. Okoli poldneva istega dne pa je bilo pred župniščem že vse živo, kakor na mravljšču in preden se je večer zmrčilo, bil je cerkveni prostor rožnatemu vrtu enak. Mlaji ovenčani od vrha do tal, so stali kakor junaki tik polov, na vsakem je okinčan grb nosil napis s kakim važnim dogodkom iz življenja zlatomašnikovega kakor: Rojeni v Savcih 9. julija 1824; za mašnika posvečeni v Gracu l. 1847, kaplan v Arnovžu od l. 1848 do 1853 itd. Pot med cerkvijo in župniščem je bil podoben zelenemu gozdiču, ki je bil na večer od premnogih »lampijonov« čarobno razsvetljen. Iz stolpa in iz bližnjih poslopij plapolale so mogočne zastave, po hribih so o mraku goreli prelepi kresovi in mogočno gromenje topičev je neslo daleč po okolici vabilo k bodoči slavnosti.

Ko napoči krasno jutro slavnostnega dneva, bilo je že vse po koncu. Ob 5. uri začele so se opravljati sv. maše: Ob 6. uri služili so preč. g. stolni dekan slovesno sv. mašo, pol kateri so č. g. župnik Kocuvan, nekdanji lovrenski kaplan v goreči besedi govorili slavo farnemu patronu, kojega god se je ob enem ta dan obhajal.

Blizu devete ure zbere se okoli častitljivega jublanta nad 20 duhovnikov in sedaj se vrsti častitka za častitko. Preč. g. stolni dekan izročijo do solz veselja ginjeni svojemu dolgoletnemu prijatelju zlato palico, ter jim položijo zlatomašniško krono na glavo. Velč. gospod dekan ljutomerski častitajo v imenu tomaževskih rojakov, poklonivši jim dragoceno stolo. G. župnik polenski položijo pred njih prekrasen »album« z godbo s slikami dekanijske duhovščine. G. župnik lembaški nagovorijo g. jublanta v imenu bivših kaplanov, ki so z njimi sodelovali, ter izročijo prelepo mašno knjigo. Dva učenca deklamujeta v imenu šolske mladine itd.

Na to se g. zlatomašnik od duhovščine obdani podajo v procesiji v cerkev, med tem ko jim je nad 60 svatevc stlalo cvetlice po tleh, in okoli 30 narodno opravljenih mladeničev pripravljalo pot v prenapolnjeno, s svežimi cvetlicami in venci prekrasno ozaljšano cerkev. Po kratki molitvi pred Najsvetejšim stopijo na leco željno pričakovani, znano poljudni govornik preč. gosp. kanonik dr. J. Križanič, ki v svojem blagomilem govoru razkazuje, kako da je dan zlate maše 1. dan veselja, 2. dan zahvale in 3. dan računa. Splošna tiho nastane po cerkvi, ko g. govornik prečitajo najodličnejšo častitko, s katero so g. zlatomašnika oveselili milostljivi knezoškof na čelu stolnega kapitlja. Po pridigi zapojejo 73letni starček z mladeniškim glasom svoj zlati »glorija« in po sv. maši enako navdušeno zahvalno pesem, med tem ko je vrli zbor učiteljskih pevcev izvrstno skrbel za primerno cerkveno petje.

Tako je minila slovesnost, na katero smo se leta in leta veselili in v kateri bodemo pomnili, dokler ne bodemo povabljeni na še sijajnejšo slavnost nebeskega veselja.

In kolikokrat se bomo spomnili zlatega dneva, ne bomo zabili vsklikniti iz dna hvaležnega srca: Ljubi Bog nam ohrani zlatega gospoda jublanta do skrajnih mej človeške dobe!

Mili darovi za družbo vednega češčenja:

Sv. Marija Magd. v Mariboru 50 fl., Rečica 5 fl. 80 kr., cerkev sv. Alojzija v Mariboru 6 fl. 12 kr., Slov. Bistrica 15 fl., Čadram 30 fl. 30 kr., Cirkovci 15 fl. 92 kr., Jarenina 43 fl. 30 kr., Sv. Lovrenc v Slov. goricah 23 fl. 60 kr., Zreče 10 fl., Sv. Štefan pri Celju 14 fl., Sevnica 6 fl. 80 kr., Zabukovje 5 fl., Kebeľ 2 fl. 50 kr.

Gospodarske stvari.

Peronospora ali strupena rosa ter način, kako se tej bolezni obraniti.

(Govoril dne 27. maja na podučnem shodu središkega bralnega društva »Edinost« Anton Kosi, učitelj in posestnik v Središču.)

(Konec.)

Dodatek o trtnem pikcu ali črnem paležu.

Ta bolezen je pri nas gotovo že tako stara, kakor trta sama. Spomladi se naredijo namreč na mladikah, listih in viticah majhne, spočetka svetlo rujave ali skrlataste lise. Te lise, ki se lotijo tudi razvijajočih se jagod, pozneje postanejo temnorujave in črne ter se naposled oderejo tako, da ostane samo rujavi rob kot vzvišen obroček, in na imenovanih napadenih delih nastanejo rane, kakor da bi jih bili žužki izgledali ali še bolje, kakor da bi je kdo z razbeljenim železom izžgal. Listi so čisto tako luknjičasti, da so podobni kakemu rešet, samo, da imajo okrogle ali nepravilne luknjice.

Na napadenih mladikah in viticah se združujejo prvotne majhne okrogle lise v večje in postanejo nepravilne. Često se zlijejo te lise celo v kolobar, kar daje mladikam ali rožgam nekako grčavo podobo. Tako oboleli trtini deli hirajo in hirajo ter se naposled posuše; zlasti če jih je ta bolezen napadla z vso močjo.

Jagode, na koje se pikec naseli, se posuše ter odpadejo, ako so namreč močno ranjene; ako so napadene manj, zamorejo se pač zdravi deli še dalje razvijati, medtem ko okuženi deli jagode močno otečejo ali odebelé. A dobrega pridelka od takega grozda ne moremo pričakovati nikoli, ker jagode ne morejo dozoreti.

Ker se ta bolezen kaže ali pojavlja vedno po toplem dežju, ko solnce na trte posije, mislili so ljudje spočetka (neuki še so zdaj tega mnenja), da so solnčni žarki v zvezi z dežnimi kapljami vzrok ožganemu listju in mladikam ter črnim pikam na grozdu.

Leta 1874. pa se je francoskemu učenjaku de Bary-ju posrečilo zaslediti pravi vzrok te prikazni. Našel je namreč neko glivo, katero je krstil z imenom »Sphaeceloma ampelinum«.

Tudi ta gliva ima svoje podgobje jednako peronospori v notranjih delih lista, peceljnov, mladik in jagod ter pije tam jednako peronospori živčni rastlinski sok. Širi in množi pa se pikec tudi s pomočjo tros. Pikec tros, ki prezimi na napadlih ali okuženih mladikah, ima — kakor trdijo učenjaki — zelo trdo in žilavo zunanjo kožo, ako je namreč suh, mokrota pa to kožico hitro razpusti in glivica začne kaliti.

V mokrotnih letih se je torej te zajedavke posebno bati, ker nam more ista trgatav popolnoma uničiti, kakor se je zgodilo to na več mestih lani.

Mislím, da ne pretiram, ako se drznem z ozirom na ormoški vinorodni okraj izreči trditev, da lani po

nekaterih goricah niti peronospora, niti toča ni napravila tolikošne škode, kakor ravno ta nesrečni pikec.

Ne samo, da od trte, kojoj pikec močno napade, ne dobimo isto leto nobenega haska, marveč po tej bolezniki okužen trs si tudi še naslednje leto težko pomore; rozge pa niso ne za grobanje, ne za rezanje ključice, še manj pa za pridobivanje cepičev.

Žalibog, da je zlasti naš šipon ali poščipanec kaj sprejemljiv za to zajedavko; tudi modri portugizec po piku zeló trpi, manj belina, topolina in žlahtnina. Pomniti je tudi treba, da je po ravninah, kjer je mnogo jutranje rose, pikec nevarnejši nego po višjih legah, tudi močna, vlažna zemlja temu zajedavcu bolj ugaja, nego lahka. O tem sem se prepričal lani sam, ker sem v goricah z lahko peščeno zemljo to bolezen v prav neznatni meri opazil.

Močnega hlevskega gnoja v vinogradih, koje rad obišče pikec, ne smemo rabiti, ker postanejo mladike potem nežnejše in bolj sočne in posledica temu je, da se na njih pikčeva glivica lažje in raje naseli. Kako rad se loti pikec nežnih sočnih mladik, o tem smo se uverili lani vsi, ki smo delali poskuse s Pfeiffer-jevo rezjo. Vse mladice namreč, koje so se prikazale na odščipljenih delih trsa, so se kar naenkrat posmodile in Pfeiffer-jeva rez se je na našo jezo že od daleč lahko zapazila, ker je imela črne vrhove.

Sedaj nastane vprašanje: Ali ni nobenega sredstva proti pikcu ali »starinskemu smodu«?

Žalibog, da ne, vsaj takega ne, ki bi ga mogli brez vsakega pomisleka kot uspešno pripročati, kakor n. pr. bakreno-apneno zmes proti peronospori. Umivanje, oziroma mazanje rozg z raztopino železnega vitriola ter žveplene kisline se je po sedanjih izkušnjah še najbolj obneslo. Mazati pa se mora rozga, oziroma vsi iz zemlje moleči trtni deli, takoj po rezi, še predno je začela trta odganjati.

Obe imenovani tvarini sta namreč zeló jedki ali ostri ter uničita vse zimske trose.

Prav dobro mazilo proti pikcu se naredi tako-le:

Vzemi polovnjak vode ter raztopi v posebnem žakličku v njej 14 do 15 kg železne (ne bakrene) galice in sicer galice prve vrste. Ko se je železni vitriol raztopil, dolij med vednim mešanjem v to raztopino 1 liter žveplene kisline.

S to zmesjo se pomažejo s posebnimi čopiči takoj po rezi vse rozge, sploh vsi deli, ki molé iz zemlje. Ker je tekočina, kakor že omenjeno, zeló ostra, treba biti delavcu previdnemu, da si ne ožge obleke ali pa telesa.

Da se ta bolezen ne pojavlja tako močno, treba je, da vinogradnik nikdar ne gnoji s svežim hlevskim gnojem, da nadalje v vinogradu opušča vsako delo tako dolgo, dokler je kaj rose na listju ali dokler ni zginil zadnji sled dežja. Odrezano vejevje pa bi se moralo praviloma spraviti iz vinograda ter séžgati, ravnotako bi se moralo ravnati z zelenimi mladikami med letom.

Opomnja. Pripomočki, iz kojih je zajemal sestavitelj tega poročila snov za svojo razpravo, so poleg lastnih izkušenj ti-le:

1. Lastni zapiski iz ferijalnega tečaja na mariborski vinarski šoli. —

2. Ivan Beló-tov sestavek v „Slov. Kmetovalcu“ za 1. 1893.

3. Razne številke v Ljubljani izhajajočega gospodarskega lista „Kmetovalec“. (Tega izvrstnega in prekoristnega lista bi v nobeni kmeti hiši ne smeli pogrešati.)

4. Martin Cilenšek, Naše škodljive rastline, IV. snopič.

5. Weinlaube iz leta 1896.

Ker pa so me moje lastne izkušnje kakor tudi zgoraj navedeni pripomočki še v marsičem pustili na cedilu, zato sem se radi pojasnila nekaterih stvari obrnil do deželnega vinarskega učitelja za Kranjsko, gosp. Fr. Gombača, kateri je moji prošnji radovoljno ustregel. Bodi izrečena temu gospodu za njegovo prijaznost na tem mestu moja prišrna zahvala!

Žitne cene v Mariboru od dne 7. do 14. avg. po hektolitrih: Pšenica 8 fl., rž 5 fl. 80 kr., ječmen 4 fl. 60 kr., oves 3 fl. 30 kr., koruza 4 fl. 75 kr., proso 5 fl. 20 kr. in hajdina 5 fl. 60 kr.

Sejmovi. Dne 23. avgusta na Pilstanju. Dne 24. avgusta v Središču, Cmureku, Velenju, na Laškem, v Ivniku, Arvežu, pri Sv. Duhu na Stari gori, v Bistrici in Rogatcu. Dne 26. avgusta v Ljubnem in na Bregu pri Ptuj (za svinje.)

Dopisi.

Od Sv. Križa na Murskem polju. (Blagoslovljenje novega oltarja sv. Ane. — Domači umetniki.) V nedeljo dne 1. avgusta se je zopet vršila v naši farni cerkvi lepa slovesnost. Preč. g. kanonik dr. Ivan Križanič so blagoslovili nov, v čistem gotičkem slogu izdelan oltar sv. Ane. V slavnostnem govoru so omenili, kako zelo jih veseli, da so naš gospod župnik preselili sv. Ano iz puste, tik cerkve stoječe kapelice v krasno, novo cerkev. Snov k pridigi jim je dalo ime Ana, ki pomeni milost. K sklepu pa so ljudstvo navduševali, da še postavi novi veliki oltar. Povedali so nam o zares kneževski darežljivosti ljubljanskega mil. knezoškofa Jakoba Misija, kateri so kot sin križevske fare darovali za novi oltar 1000 gld. Bog jim plati! Omenili so še tudi novega društva za stavljenje velikega oltarja in ljudstvo navduševali, da pristopi k tej družbi v obilnem številu; saj bornih 5 kr. na mesec ali 60 kr. na leto lahko vsak daruje. Nekaj pa so gosp. govornik izpustili v svojem govoru in to hočem jaz omeniti. Gosp. kanonik nas niso samo z besedo navduševali, temveč navdušujejo nas tudi z dejanjem, že pred leti so oni prvi za nov veliki oltar darovali 100 gld., sedaj pa so pristopili tudi kot ud k omenjeni družbi in plačajo stokrat toliko udnine, kakor navadni udje. Če bi nam ljubi Bog dal še več takih udov, potem bi pač v kratkem lahko postavili nov oltar in nova barvana okna. Za lepe besede torej in za bogate darove naj jim plati Bog! Ob tej priložnosti se pa zahvaljujemo tudi še našima velikima dobrotnikom, vlč. g. zlatomašniku Jož. Slaviču in njegovi sestri Ani. — A sedaj imam še nekaj na srcu. Naš novi Marijin oltar je res lep; a temu se ni čuditi, saj so ga delali znani graški mojstri. Anin oltar pa ni delo tujcev, ampak delo domačih rok. Pri Mali Nedelji je namreč doma na videz priprost mizar Alojzij Gregorič. Roke tega moža pa so tako spretné, da je res čuda. Po načrtu rajnega arhitekta Mikoviča je izdelal ta slovenski mizar res oltar tako lepo, da se mu vsak človek mora čuditi. Hvale vredno je pa tudi delo znanega, v Mariboru živečega slovenskega pozlatarja Alojzija Šketa, kateri nam je Anin oltar tako okusno pozlatil, da mora vsakateri reči, zares ni nam več treba za tako delo iskati tujih mož, imamo jih že doma.

S Krškega ob Savi. (Blagoslovljenje cerkve in porcijunkolova pobožnost.) Dne 18. julija smo obhajali prav lepo svečanost v tukajšni kapucinski cerkvi. Ta dan se je zbralo veliko duhovnikov iz domače in lavantinske škofije; blagoslovili so na novo preslikano cerkev č. g. dekan št.-jernejski, slovesno pridigo in pa službo božjo so opravili preč. g. kanonik Sušnik iz Ljubljane. Znani slovenski slikar g. Gosar iz Celja je prav krasno preslikal vso cerkev, kateremu gre vsa čast. Vse to se je zgodilo z veliko pomočjo preblage in blagorodne gospe Kočever in po drugih dobrotnikih, ter po neumornem trudu č. g. gvardijana, da se je toli krasno prenovila cerkev in samostan. Verno